

KRITERIJI ZA PREVERJANJE IN OCENJEVANJE ZNANJA – SLOVENŠČINA

Obvezni učbeniki

- Berilo – Branja 1, 2, 3, 4
- Na pragu besedila 1, 2, 3, 4 (učbenik in delovni zvezek);

Dijak je dolžan učbenike redno prinašati k pouku.

Pridobivanje ocen v splošnih in športnih oddelkih

- najmanj dva spisa/eseja
- najmanj ena naloga objektivnega tipa iz jezika,
- najmanj dve nalogi objektivnega tipa iz književnosti,
- najmanj dve pozitivni ustni oceni,
- opravljen govorni nastop,
- opravljeno domače branje.

Pridobivanje ocen pri dijakih s pogodbo v športnih oddelkih

Dijaki športniki s pogodbo lahko pridobijo ocene po konferencah:

1. konferenca: esej – pisna ocena; ustna ocena (iz jezika/književnosti), govorni nastop
2. konferenca: test – pisna ocena (iz jezika/književnosti), domače branje – pisna ocena, ustna ocena (iz jezika/književnosti)

V primeru, da se učna snov književnosti obravnava v 2. konferenci, se pisanje eseja prestavi v 2. konferenco; enako velja za test iz jezika. Dijaki športniki s pogodbo imajo prav tako možnost, da ustno oceno iz 1. konference pridobijo v 2. konferenci, seveda v dogovoru s profesorjem.

Če se zgodi, da je dijak na dan pisnega preverjanja in ocenjevanja odsoten, ima možnost, da piše test/esej, po dogovoru s profesorjem do konca konference.

Pridobivanje ocen pri dijakih s pedagoško pogodbo v splošnih oddelkih

Dijak je dolžan upoštevati določila pogodbe in se z učiteljem dogovarjati o opravljanju obveznosti in pridobivanju ocen po merilih in kriterijih, ki so določeni pod naslovom pridobivanje ocen v splošnih in športnih oddelkih.

1 MERILA ZA CELOSTNO OCENJEVANJE RAZPRAVLJALNEGA IN RAZLAGALNEGA ESEJA

Esej ali spis (v 1. letniku) se piše do 45 minut, v 3. in 4. letniku lahko do 90 minut.

ODLIČNO (5)

- Dijak predpisano temo obravnava zrelo, prepričljivo in izvirno. Obvlada primerjavo z analizo, sintetizira, analizira, argumentira in vrednoti. Postavi tezo, ki jo na koncu potrdi ali ovrže.
- Notranja in zunanja zgradba sta ustrezni, lahko tudi izvirni. Besedišče je bogato. Subjektivne besedne zveze zna povezati s strokovnimi izrazi. Obvlada zahtevna skladijska in besedilotvorna pravila.
- Dijak obvlada načela dobrega jezikovnega sloga, prav tako v besedilu ni jezikovnih in pravopisnih napak.

PRAV DOBRO (4)

- Dijak predpisano temo dobro obvlada, obravnava jo problemsko. Primerjava literarnih sestavin je ustrezna, dijak zmora priti s sintezo do samostojnih sklepov. Svoje trditve zna argumentirati. Zmožen je tudi zavzeti utemeljeno osebno stališče do predpisane teme.
- Notranja in zunanja zgradba sta ustrezni, posamezne prvine so izvirne.
- Strokovne besede uporablja ustrezno. Pravilno tvori dolge in zapletene povedi. Izraža se jasno, logično, živo in jedrnato, torej obvlada načela dobrega jezikovnega sloga.
- V besedilu je nekaj lažjih jezikovnih napak.

DOBRO (3)

- Vsebina eseja je povezana s predpisano temo. Kandidat snov pozna in razume, vendar jo obravnava neproblemsko. Poleg obnavljanja najdemo v besedilu poskuse primerjave in analize.
- Besedilo ima primerno zunanjo zgradbo, odstavki so smiselno povezani.
- Dijak uporablja strokovne izraze, čeprav je raba včasih neustrezna. Obvlada glavna pravila nadpovedne skladnje.
- Pojavljajo se posamezne slovnične in pravopisne napake, težjih napak ni.

ZADOSTNO (2)

- Poznavanje predpisane teme je zelo skromno, prevladuje obnavljanje vsebine književnih del. Kandidat kaže primerno faktografsko znanje, vsebinskih napak ni veliko, še vedno pa je preveč nebitnih podatkov. Primerjave literarnih sestavin in analize ni ali pa sta neprimerni.
- Notranja (vsebinska) zgradba je pomanjkljiva, veliko je ponavljanja. Tudi zunanja zgradba je delno neustrezna.
- Besedišče je zelo skromno in stereotipno, jezik je pogovorni.
- Pravopisnih in slovničnih napak je veliko, vendar je težjih manj in se ne ponavljajo.
- Dijak ne upošteva načel dobrega jezikovnega sloga.

NEZADOSTNO (1)

- Vsebina besedila sploh ni povezana s predpisano temo.

- Vsebina besedila je delno povezana s predpisano temo, vendar je kakovost ubeseditve na tako nizki stopnji, da ne ustreza pozitivni oceni.
- Vsebina besedila je delno povezana s predpisano temo, vendar jo dijak obravnava zelo poenostavljeno, poznavanje snovi je skromno in površno, veliko je nebistvenih podatkov, ki jih navodila ne zahtevajo, predpisanim navodilom pa naloga vsebinsko ne ustreza.
- Veliko je vsebinskih, pravopisnih in slovničnih napak, ki se v besedilu stalno ponavljajo.
- Dijak zelo slabo obvlada tvorbo zahtevnejših povedi in pravila nadpovedne skladnje.
- Notranja (vsebinska) in zunanja (odstavki) zgradba sta neustrezni, prav tako dijak ni upošteval načel dobrega jezikovnega sloga.

2 OCENJEVANJE NALOG OBJEKTIVNEGA TIPA

Naloge se pišejo do 45 minut, v 4. letniku lahko do 90 minut. Vsaki nalogi objektivnega tipa je dodan spodnji kriterij, prav tako pa je naloga ovrednotena z določenim številom točk. Končni seštevek je razporejen v ocene po naslednjem kriteriju: Število točk v odstotkih ocena 50 – 62 zadostno, 63 – 75 dobro, 76 – 88 prav dobro, 89 – 100 odlično.

3 OCENJEVANJE USTNEGA PREVERJANJA

Ustno spraševanje se lahko napove – če se dijak dogovorjenega datuma ne drži, je lahko vprašan kadarkoli. Obvezno se ustno spraševanje napove v športnem oddelku, vendar se mora dijak držati dogovora, sicer izgubi pravico do napovedanega spraševanja in je lahko vprašan kadarkoli.

Dijak dobi tri vprašanja, vsaj na dve vprašanji mora odgovoriti zadovoljivo za pozitivno (zadostno) oceno.

4 GOVORNI NASTOP

Govorni nastop je obvezni del učnega načrta, zato ga je vsak dijak dolžan pripraviti. Teme za govorne nastope so zajete iz učne snovi.

4.1 OCENJEVANJE GOVORNEGA NASTOPA

ODLIČNO (5)

- Govorec je naslovnike gledal, poskušal je s pogledom zajeti vse poslušalce.
- Govoril je prosto in v zbornem jeziku, prav tako je pazil na razločno in naravno izgovorjavo, med povedmi ni delal premorov ter ni govoril prehitro in ne prepočasi.
- Uporabil je vsaj eno »pomagalo« (prosojnica, avdio/video posnetek, plakat, učni list, ipd.).

PRAV DOBRO (4)

- Kadar ustreza kriterijem za odlično z nekaterimi odstopanji.

DOBRO (3)

- Govorec je naslovnike samo včasih pogledal, sicer pa gledal predse.

- Večkrat je pogledal v napisano predlogo.
- Trudil se je, da bi govoril zborna, toda uporabil je tudi nekaj neknjižnih besed.
- Govoril je premalo razločno in naravno, pogosti so bili premori, uporabljal je mašila.

ZADOSTNO (2)

- Govorec naslovnikov ni pogledal, saj je ves čas ali skoraj ves čas bral.
- Uporabil je veliko neknjižnih besed.
- Govoril je prehitro, pogosti so bili premori, uporabljal je mašila.

NEZADOSTNO (1)

- Govorni nastop vsebinsko ne ustreza naslovu.
- Ves čas ali skoraj ves čas je bral.

Govorni nastop se oceni po zgoraj izdelanih kriterijih, vendar ocena ni enakovredna ostalim ocenam (dobro opravljen govorni nastop lahko pripomore k zvišanju zaključne ocene). V kolikor dijak govornega nastopa ne opravi, se mu lahko zniža zaključna ocena.

5 DOMAČE BRANJE

Dijaki na začetku šolskega leta dobijo sezname obveznih besedil (po učnem načrtu za gimnazije) in navodila za oblikovanje dnevnika branja.

Določeni so datumi, do katerih mora dijak prebrati ustrezno besedilo in urediti dnevnik branja. Nепrebrana besedila se sproti vpisujejo v eassistent. V kolikor do konca šolskega leta ne prebere in oblikuje zapisa vseh besedil, je dijak pri predmetu slovenščina neocenjen. Domače branje mora pisno in ustno zagovarjati v času popravnih izpitov ter na izpit prinesiti izdelano domače branje.

5.1 OCENJEVANJE DOMAČEGA BRANJA

Domače branje se ocenjuje pri ustnem preverjanju znanja, pri pisanju eseja / spisa in z nalogami objektivnega tipa (testi).

6 VRAČANJE ESEJEV

Učitelj lahko popravlja esej dodatnih 7 dni.

7 POPRAVLJANJE REDOVALNEGA OBDOBJA

Če dijak ob koncu redovalnega obdobja ni dosegel minimalnega standarda znanja oziroma ima redovalno obdobje ocenjeno negativno, ima pravico to popravljati enkrat, in sicer na dogovorjen datum, ki ga določijo člani aktiva. V primeru, da je dijak pri popravljanju neuspešen, ima pravico popravljati še enkrat ob koncu šolskega leta pod pogojem, da je v drugem redovalnem obdobju pozitivno ocenjen.

8 ZAKLJUČEVANJE OCENE KONEC ŠOLSKEGA LETA

Ocene pisnih in ustnih ocenjevanj znanja so enakovredne. Ocena iz govornega nastopa lahko zviša ali zniža oceno. Opravljeno domače branje lahko zviša ali zniža oceno, neopravljeno domače branje pa pomeni, da je dijak neocenjen iz predmeta.

Pri zaključevanju ocene se upošteva tudi redno (ne)pisanje domačih nalog, redno (ne)prinašanje vsega zahtevanega gradiva k učni uri in odnos ((ne)sodelovanje, (ne)motiviranost) do dela pri pouku.

9 POPRAVNI IZPIT

- Popravni izpit je sestavljen iz pisnega in ustnega dela.
- Trajanje pisnega dela izpita: 45 – 90 minut za test in do 90 minut za spis/esej.
- Trajanje ustnega dela izpita: 15 minut priprava, do 20 minut odgovarjanje.
- Ocene pisnega in ustnega dela izpita so enakovredne.
- Dijak podpiše prijavnico k izpitu in s tem potrdi obveščenost o oceni.

10 SPLOŠNA PRAVILA VEDENJA PRI OCENJEVANJU ZNANJA IZ SLOVENŠČINE

Pri pisanju korekturna sredstva niso dovoljena. Dijak piše s pisalom, ki piše modro.

Uporaba mobilnih telefonov in drugih nedovoljenih pripomočkov je prepovedana in se kaznuje.

11. MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

11.1. Jezikovni pouk

Dijak/dijakinja ima razvito zavest o jeziku, narodu in državi.

Dokaže jo, tako da

- poimenuje svoj prvi/materni jezik ter predstavi njegove prednosti pred drugimi jeziki in njegov položaj v Republiki Sloveniji;
- predstavi vlogo slovenskega jezika v svojem življenju (tj. prvi/materni jezik, drugi jezik/jezik okolja, tuji jezik), v Republiki Sloveniji, v delu slovenske Istre in Prekmurja, v organih EU ter v zamejstvu in izseljenstvu;
- predstavi vlogo drugih jezikov v R Sloveniji ter vlogo madžarščine v delu Prekmurja in oziroma italijanščine v delu slovenske Istre;
- našteje jezikovne zvrsti, predstavi zanje ustrezne okoliščine in nekaj njihovih značilnosti;
- našteje osnovne jezikovne družine v Evropi in njihove značilne predstavnike;
- predstavi bistvene značilnosti temeljnih mejnikov v razvoju slovenskega (knjižnega) jezika.

Dijak/dijakinja ima razvito zmožnost (uradnega) pogovarjanja.

Dokaže jo, tako da

- v vlogi pobudnega in odzivnega sogovorca tvori učinkovite, ustrezne, smiselne, razumljive in pravilne replike;
- razčlenjuje tuje pogovore (in sicer okoliščinsko, naklonsko, pomensko, besedno-skladenjsko

in tvarno) ter jih vrednoti; svoje mnenje utemelji s strokovnimi argumenti.

Dijak/dijakinja ima razvito zmožnost (uradnega) dopisovanja.

Dokaže jo, tako da

- v vlogi pobudnega in odzivnega dopisovalca piše učinkovite, ustrezne, razumljive in pravilne dopise raznih vrst;
- razčlenjuje tuje dopise (in sicer okoliščinsko, naklonsko, pomensko, besedno-skladenjsko in tvarno) ter jih vrednoti; svoje mnenje utemelji s strokovnimi argumenti.

Dijak/dijakinja ima razvito zmožnost kritičnega sprejemanja enogovornih neumetnostnih besedil.

Dokaže jo, tako da

- bere ali posluša (in gleda) besedila;
- razčlenjuje sprejeto besedilo, tj. določi
  - okoliščine njegovega nastanka (npr. sporočevalca, naslovnika, kraj in čas sporočanja, družbeno vlogo sporočevalca, njegovo družbeno razmerje do naslovnika, njegovo čustveno stanje in čustveno razmerje do naslovnika) ter predstavi tiste jezikovne prvine, na podlagi katerih se je tako odločil,
  - namen tvorca besedila in predstavi tiste jezikovne prvine, na podlagi katerih se je tako odločil,
  - temo besedila ter podteme/ključne besede in bistvene podatke – te strukturira v obliki miselnega vzorca, dispozicijskih točk, preglednice ipd.; nato obnovi besedilo,
  - prevladujoče pomensko razmerje v besedilu in prevladujoči način razvijanja teme,
  - vlogo in pomen danih besed, povedi, delov povedi ... iz besedila, nebesednih delov besedila ter nebesednih spremljevalcev pisanja/govorjenja;
- vrednoti sprejeto besedilo, svoje mnenje pa utemelji s strokovnimi argumenti;
- poroča o svoji strategiji sprejemanja besedila, primerja jo s t. i. fazami sprejemanja ter predstavi svoje napake/pomanjkljivosti in razloge zanje.

Dijak/dijakinja ima razvito zmožnost tvorjenja enogovornih neumetnostnih besedil (tistih vrst, ki so predpisane v UN).

Dokaže jo, tako da

- piše besedila ali govorno nastopa – tvori učinkovita, ustrezna, razumljiva in pravilna besedila;
- vrednoti svoje besedilo, svoje mnenje pa utemelji s strokovnimi argumenti;
- poroča o svoji strategiji tvorjenja besedila, primerja jo s t. i. fazami sporočanja ter predstavi svoje napake/pomanjkljivosti in razloge zanje.

Dijak/dijakinja ima razvito poimenovalno, skladenjsko, pravorečno, pravopisno in slogovno zmožnost ter zmožnost nebesednega sporazumevanja.

poimenovalno zmožnost dokaže, tako da

- tvori poimenovalno pravilna besedila (tj. poimenuje prvine stvarnosti ... s pravilnimi besedami, izogiba se ponavljanja besed ipd.);
  - razloži besede in besedne zveze iz prebranega/poslušanega besedila in jih uporabi v novih povedih;
  - predstavi pomene dane večpomenske besede in jih ponazori v povedih;
  - dani besedi najde sopomenko, protipomenko, nadpomenko, podpomenko, besede iz iste besedne družine in iz istega tematskega polja;
  - zamenja prevzeto besedo z domačo ustreznico oziroma domačo ustreznico s prevzeto ter vrednoti vlogo domače in prevzete besede;
  - pretvori skladenjsko podstavo v tvorjenko oziroma tvorjenko v (približno) skladenjsko podstavo;
  - razloži frazem, predstavi njegove ustrezne okoliščine in ga uporabi v povedi.
- skladenjsko zmožnost dokaže, tako da
- tvori skladenjsko pravilna enogovorna in dvogovorna besedila (tj. besedila iz pomensko, oblikovno in aktualnostno pravilnih povedi/zvez poved oziroma replik/zvez replik);
  - razloži povedi iz prebranega/poslušanega besedila ter jih pretvori v skladenjsko preprostejše

ali zapletenejše povedi;

- razloži zveze povedi iz prebranega/poslušanega besedila ter jih združi v skladenjsko pravilne zložene povedi;
- strne večstavčno poved v enostavčno oziroma razširi enostavčno poved v večstavčno;
- izrazi dano dejanje na tvorni in trpni način, pretvori trpni stavek v tvornega oziroma tvornega v trpnega;
- poroča o prvotnem govornem dogodku na različne načine (tj. s ponavljanjem prvotnega besedila, z njegovim obnavljanjem ali s povzemanjem njegove teme) in pretvori premi govor v odvisnega.

pravorečno zmožnost dokaže, tako da

- med govornim nastopom govori knjižno;
- izgovori dano besedo/poved neknjižno in knjižno, primerja oba izgovora in opiše knjižni izgovor;
- našteje knjižne glasnike in jih primerja z neknjižnimi (iz svojega narečja/neknjižnega pogovornega jezika).

pravopisno zmožnost dokaže, tako da

- tvori pravopisno pravilna enogovorna in dvogovorna besedila;
- zapiše dano besedo/poved, opiše njen zapis in ga utemelji z navajanjem pravila;
- navede določeno pravopisno pravilo in ga ponazori s svojim zgledom.

slogovno zmožnost dokaže, tako da

- v svojih besedilih uporablja ustrezno jezikovno zvrst;
- tvori okoliščinam ustrezna enogovorna in dvogovorna besedila;
- vrednoti ustreznost besedil/povedi/besednih zvez/besed v danih okoliščinah in strokovno utemelji svoje mnenje;
- danim besedam/besednim zvezam/povedim določi slogovno vrednost in predstavi zanje ustrezne okoliščine.

zmožnost nebesednega sporazumevanja dokaže, tako da

- med pogovarjanjem, govornim nastopanjem, dopisovanjem in pisanjem enogovornih besedil učinkovito, smiselno in ustrezno uporablja nebesedne spremljevalce govorjenja/pisanja;
- pri sogovorcih in govorcih ter v dopisih in zapisanih enogovornih besedilih opazuje tudi nebesedne spremljevalce govorjenja/pisanja, prepozna njihovo vlogo in pomen ter se nanje ustrezno odzove;
- pretvori besedilo/dele besedila v učinkovito, smiselno in nazorno nebesedno sporočilo;
- pretvori nebesedno sporočilo oziroma nebesedne dele besedila v učinkovito, ustrezno, razumljivo in pravilno besedilo.

Dijak/dijakinja ima razvito metajezikovno zmožnost.

Dokaže jo, tako da

- tvori besedilnovrstno pravilna besedila (tj. besedila z značilno zgradbo dane besedilne vrste in z značilnimi jezikovnimi prvinami);
- svoja in tuja besedila vrednoti besedilnovrstno, poimenovalno, skladenjsko, pravorečno in pravopisno ter utemelji svoje mnenje s strokovnimi argumenti;
- v svojih in tujih besedilih odkrije in odpravi besedilnovrstne, poimenovalne, skladenjske (tj. pomenske, oblikovne in aktualnostne), pravorečne, pravopisne in slogovne napake, svoje popravke strokovno utemelji;
- predstavi načela uspešnega enogovornega in dvogovornega sporazumevanja ter jih ponazori s svojimi zgledi;
- predstavi strategije sporočanja/sprejemanja besedil in jih ponazori s svojimi zgledi;
- s strokovnim izrazom poimenuje vrsto danega besedila, utemelji svojo rešitev ter predstavi značilnosti dane besedilne vrste (tudi v primerjavi z drugimi);
- v besedilu najde s strokovnim izrazom poimenovano jezikovno prvino in utemelji svojo rešitev;
- dani strokovni izraz ponazori s svojim zgledom in nato pojasni svojo rešitev;
- dano jezikovno prvino poimenuje s strokovnim izrazom in predstavi njene pomenske, oblikovne, slogovne ... značilnosti;

- v enostavni povedi podčrta stavčne člene ter predstavi njihovo vlogo, vprašalnico, obliko in sestavo;
- določi število stavkov v večstavni povedi, prepozna izhodiščni stavek in dopolnjevalne stavke, predstavi vlogo dopolnjevalnih stavkov ter poimenuje vrsto razmerja med stavki, v podredno zloženih povedi pa tudi vrsto odvisnikov; nato s simboli predstavi stavčno sestavo povedi;
- v povedi odpravi napake v rabi vejice in svoje popravke utemelji s stavčno sestavo povedi;
- v povedi/zvezi povedi/besedilu odkrije poimenovalne, skladenjske, pravorečne in pravopisne napake, jih odpravi in strokovno utemelji svoje popravke.

11.2. Književnost

Dijak/dijakinja ima razvito bralno zmožnost na stopnji kultiviranega bralca (doživlja, razumeva, razvršča, primerja vsebino in obliko raznovrstnih literarnih besedil, jih aktualizira in vrednoti prek osebne izkušnje, literarnega znanja in splošne razgledanosti).

Dokaže jo

- z glasnim/tihim samostojnim branjem literarnih besedil,
- z razlago vsebine in oblike prebranega besedila,
- z uvrstitvijo prebranega besedila v kontekst,
- s kritičnim opredeljevanjem do prebranega,
- z aktualizacijo tem in idej v prebranem besedilu,
- z uporabo ustreznega načina razvijanja teme in besedilne vrste:
  - a) s pogovorom ob interpretaciji besedil (postavljanje vprašanj in odgovorov, odzivanje na sogovornika);
  - b) s tvorjenjem samostojnih enogovornih besedil:
    - govorni nastopi,
    - recitacije, uprizoritve,
    - naloge esejskega tipa,
    - poskusi ustvarjalnega pisanja in drugih oblik umetniškega ustvarjanja na izhodiščih literarnega branja.

Dijak/dijakinja ima razvito (splošno) sporazumevalno zmožnost, kar dokaže, tako da

- dejavno sprejema drugotna neumetnostna besedila,
- izreka in utemeljuje svoje mnenje,
- tvori učinkovita, ustrezna, razumljiva in jezikovno pravilna drugotna neumetnostna besedila.

Dijak/dijakinja pridobi uporabno književno znanje kot sestavino bralne zmožnosti.

To dokaže, tako da ob sprejemanju in interpretaciji književnih besedil

- prepozna in navaja bistvene značilnosti literarnozgodovinskih obdobj in smeri ter avtorjev in del,
- prepozna, poimenuje in definira temeljne literarnoteoretične pojme in razume njihovo vlogo v književnih besedilih,
- uporablja temeljne literarnoteoretične izraze pri interpretiranju književnih besedil.

Dijak/dijakinja pozna sistem literarnih pojmov, besedil in literarno- ter kulturno-zgodovinskih okoliščin, kar dokaže

- s časovnim in zvrstnim razvrščanjem književnih besedil, njihovo primerjavo, vrednotenjem in aktualizacijo,
- s samostojnim razlaganjem odnosov med pojavi znotraj vsebinskih sklopov.

Dijak/dijakinja razvije zmožnost širjenja svojih spoznanj o književnosti in njihovega uvrščanja v širši kulturni kontekst, kar izkaže

- z aktualizacijo spoznanj o književnosti in z vrednotenjem njihovega pomena za njegovo osebno in družbeno izkušnjo,
- s povezovanjem književnega pouka z drugimi predmeti (predvsem družboslovno-humanistič-

nimi),

- s spremljanjem medijskih obravnav, predelav in aktualizacij književnih besedil,
- s spremljanjem aktualnih književnih in kulturnih dogodkov.

Dijak/dijakinja ima razvito digitalno zmožnost, kar dokaže

- s smiselno in vsestransko uporabo IKT pri iskanju literarnih informacij, pri aktualizaciji literarnih vsebin in nadgrajevanju ter poglobljanju pridobljenega književnega znanja.